

Matti Liimola 60-vuotias

Toukokuun 25. päivänä täytti ansioitunut fennougristi fil.maisteri Matti Liimola 60 vuotta. Hän on syntynyt Ylöjärvellä ja käynyt koulua Tampereen lyseossa, josta tuli ylioppilaaksi v. 1924. Helsingin yliopistossa Liimola suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon v. 1930 pääaineenaan germaaninen filologia. Aineyhdistelmään kuului myös suomen kieli, mutta ei vielä suomalais-ugrilainen kielentutkimus. Matti Liimola kuunteli kuitenkin jo opiskeluaikanaan etäsukukielistä pidettyjä luentoja, mm. prof. Artturi Kanniston vogulin kielen kurssia. Tämä jo enteili siirtymistä germanistiikasta fennougristiikan puolelle.

Suomalais-ugrilainen Seura sai v. 1929 suomalaisten tutkimusmatkailijain keräämien aineskokoelmien julkaisuhankkeelle valtiovallan tuen, mikä merkitsi monien suurisuuntaisten töiden vi-

reillepanoa. Ryhtyessään nyt muokkaamaan Siperian vogulimaille 1901—1906 tekemiensä matkojen runsasta saalista painokuntoon Artturi Kannisto pyysi ja sai Matti Liimolan apulaisekseen. Opiskeltuaan lukuvuoden 1930—1931 unkaria Budapestissa Liimola keskittyi tähän vaikeaan työhön, jonka hänen osaltaan vain sotavuodet katkaisivat ja joka Kanniston kuollessa 1943 jäi kokonaan hänen huoleksensa. Sen ohella hän on julkaissut lukuisia tutkielmia, joiden keskeinen sanottava koskee vogulia ja sen lähimpiä sukukieliä, ostjakkia ja unkaria.

Teossarja »Wogulische Volksdichtung, gesammelt und übersetzt von Artturi Kannisto, bearbeitet und herausgegeben von Matti Liimola» alkoi ilmestyä 1951. Toistaiseksi siitä on valmiina viisi osaa (myyttillisaiheiset tekstit, sota- ja sankaritarinat, sadut, karhulaulut, karhun-

peijaisnäytelmät), yhteensä n. 2 500 sivua, joista lähes 600 on julkaisijan kommentaareja. Kuudes ja viimeinen osa on sekin jo painatusvaiheessaan. »Wogulische Volksdichtungissa» ikuistuu alkuperäisessä asussaan pienen pohjolan kansan omalaatuinen ja hämmästyttävän rikas runomaaailma, josta julkaistut suomennosnäytteet ovat herättäneet ansaittua ihastusta kielentutkijain piirin ulkopuolellakin. Huolessuudessa ja eläytyämisessä arkaistiseen ja usein vaikeaselkoiseen runokieleen Liimolan toimitustyö ei jätä sijaa moitteille. Se on korkeatasoinen filologinen suoritus. Kanniston aineistoon perustuu myös Liimolan yhdessä E. A. Virtasen kanssa julkaisema »Materialien zur Mythologie der Wogulen» (443 s.), vogulien muinaisuskon runsassisältöinen deskriptiivinen esitys.

Muissa tieteellisissä tutkimuksissaan Liimola on pääasiallisesti selvittellyt johto- ja taivutusoppia sekä sanahistoriaa kiinnittäen samalla asiaankuuluvaa huomiota äännehistoriaan. Jo ensimmäisissä, 30 vuoden takaisissa töissään hän tavoitti oman tyyliinsä, jolle on ominaista vakaa, kiihkonen asiallisuus, selvä sanonta, päätelmien rakentaminen seikkaperäisesti esitellyn materiaalin varaan sekä aikaisemman kirjallisuuden tarkka vaarinotto. Arvokkaita ovat esim. laajat tutkielmat »Zu den wogulischen Personalpronomina» (FUF XXVIII), »Wogulische Ableitungssuffixe» (FUF XXX), »Zur wogulischen Etymologie und Formenlehre» (SUSA 57) sekä »Zur wogulischen Formenlehre» (SUSA 58). Liimolan esittämien etymologiain luku nousee ainakin 80:een, joten hänen panoksensa sanahistorian alalla on todella huomattava. Melkoinen osa hänen sanavertailuistaan on ilmestynyt Virittäjässä; niistä mainittakoon vain suomen *oppia*,

ulku, uudin, uumen ja *vaula* sanojen historiaa koskevat lisät.

Toveripiirissä harvinaisen suosittu Matti Liimolan luonteen peruspiirteitä on suuri vaatimattomuus. Uurastaessaan vogulin aineskokoelmien parissa hän on ulkonaisesta menestymisestäään vähät välittänyt. Vasta äskettäin, saatuaan tutkijakumppaneilta tiukan kehotuksen, hän kävi tosimelellä käsiksi tohtorinväitöskirjaan. Muutaman työntäyteisen kuukauden aikana hän kirjoitti teoksen »Zur historischen Formenlehre des Wogulischen I», jonka parhaillaan ladottavana oleva käsikirjoitus todettiin yliopistollisessa ennakkotarkastuksessa ansiokkaaksi, runsaita uusia tuloksia sisältäväksi vogulin nominien taivutuksen yleisesitykseksi.

Artturi Kanniston monivuotinen työskentely vogulien keskuudessa, yksinäisyydessä ja alkeellisissa oloissa, oli suomalaisen sisun verraton näyte. Hänen oppilaansa Matti Liimola on toistaiseksi saanut kuulla vogulia ainoastaan ääninauhasta, mutta on siitä huolimatta työpöytänsä ääressä kehittynyt, kannisto-omaista sitkeyttä osoittaen, vogulin kielen ja sen murteiden suvereniksi tuntijaksi. Uusi aika lienee jo tuntuvasti muuttanut vogulienkin elinolosuhteita parempaan suuntaan, mistä on syytä vilpittömästi iloita. Samalla kehitys väistämättä vie ja on jo vienytkin mennessään paljon sitä tieteelle arvokasta perinnettä ja kielialainesta, jonka Kannisto ehti panna paperille ja jonka Liimola on suurelta osalta saattanut julkisuuteen. Kun Liimolan toimesta tai johdolla vielä vogulin suursanakirja toivoaksemme lähivuosina ilmestyy, on tässä teossarjassa luotu ainutlaatuinen monumentti sille kaukaiselle muistojen maalle, jota unkarilainen runoilija Gyula Illyés on luonnehtinut seuraavin säkein:

Vogulhon! Konda, Szoszva partvidéke,
fagy, éhkopp és vad bálványok hazája,
hol az őserdőn a szél fésűjébe
ember ha száz mérföldenként akad...¹

ERKKI ITKONEN

¹ Vogulimaa! Kondan, Sosvan rantaseutu, vilun, nälän ja villien jumalaisten kotimaa, jossa ikimetsässä tuulen kampaan ihminen jos sataa virstaa kohti tarttuu...